

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ جزیران

۱۳۳۳

سکونجی

نومرو ۱۱

مجموعہ سی

وقعه نویسی جودت پاشانك اوراقی

۱۲۷۲ — ۱۲۹۵

وقعه نویسی جودت پاشانك ، خانی وقعه نویسی لطفی افندی به دور ایلدیکی اوراق میاننده دورك تاریخچه دائر بعض مهم وثیقه لره تصادف اولوغنده در . ازجمله مذکور اوراقدن معدود اولقی اوزره داخله نامطراسبقی دانش بك افندی طرفندن اهدا اولونان بردفترده شایان اهمیت بر جوق وثیقه لرموجوددر . دفترك اوزرینه وقعه نویسی لطفی افندی طرفندن شوسطرلر یازلشددر :

جودت پاشا مرحومدن بالورود طرف فقیرانه مده محفوظ اولان شایان مطالعه بعض مسائل ومواد مهمه بی حاوی مجموعه در . ضایع اولماق ایچون کتبخانه هایونه تقدیم قلمشدر .

عبد قدیم حضرت پادشاهی

وقعه نویسی

لطفی

لطفی افندیك شایان اهمیت کوردیکی اوراقك اساسی بروجه آتیدر :
۱ . سلم جودت پاشا مرحومك فقیره کوندردیکی آثارندندر .
صدر اسبق عال پاشانك خسته لی زمانیه ، وغائی متعاقب وقوعبولان حالاته دائردر سنه ۱۲۸۸

۲ . عمالك قفقاسیه به دائر لایحه .

۳ . یتیم ایکی سنه سی ایچنده اهمیتله ظهور ایدن وقوعاته دائردر .

۴ . ادرنه نك استیلا سیله وقوعبولان بعض حالاته دائر .

بو اوراقك قسم اعظمی مکتوب صورتنده در . اوزاق مذکور ه نك مکتوب صورتنده اولاسنك سببی جودت پاشانك آتیده کی مکتوبندن آکلا شلمقده در :

وقعه نویسی افندی به

سمادتلو اقدام

مرسوم جریده وقوعات و معلوم دقیقه سنجان روایات اولدینی

اوزرہ اوتہ دنیرو وقعه نویسلرک وقایع جریدہ لری سلفدن خلفہ دور اولہ کلشکن وقعه نویس اسعد افندیگ وفاتندہ بوقاعدہ اجرا اولنیموب اکا خلف اولان رجائی افندی ایله خلنی مرحوم نائی بک دخی برشی یازماش اولدقلرندن طرف ثنوری یه اسلافدن برورقہ بیله دور وتسلیم اولہ مامش واسعد افندیگ مسوداتی خلیجہ آراشدیرلش ایسہدم بولہ مامش ایدی . مؤخرآ شورادم بورادم قالوبده اله کچورلش اولان اوراق پریشان ایچنده بیک ایکوز قرق ایکی تاریخنندن قرق التی تاریخنہ قدر بش سنہک ضبط وقایع جریدہ لری بولدی وبوکره صرمہ سیلہ ترتیب اولہرق سوی حقایق جوی سعادتلرینہ ارسال اولندی . چونکہ بیک ایکوز اوتوز بش سنہی اوائلندہ وقعه نویس اولان شانی زاده سلفی عاصم افندیگ زمانی وقوعاتی تحریر وتبیض ایله مشغول اولہرق کندو زمانی وقایعک اکثرینی جمع وترتیبہ موفق اولہمدیقندن قرق برتاریخنندہ عزل ایله برینہ اسعد افندی نصب اولندقدہ اوتوز یدی محرمندن قرق بر سنہ قدر اولان ضبطنامہ سیلہ اوراق متفرعہ سی اسعد افندی یه دور وتسلیم ایلش اولدیغہ مبنی اسعد افندی دخی اوتوز یدی سنہی محرمندن بدا ایله مجلد اول اولق اوزرہ اوج قطعہ اولہرق برتاریخ یازدقدن صکرہ مجلد ثانی اولق اوزرہ قرق بر سنہی ابتداستدن بدا ایله ضبط وقایعہ ابتداریتشدیر واس ظفر نامیلہ وقعه خیریه دائر تالیف ایلدیکی تاریخنندن بشقہ اولہرق قرق بر سنہی وقایعنی حاوی بر قطعہ تاریخنچہ سی دخی میدانہ جیقمشدرکہ ذکر اولنان مجلد ثانیک برنجی قطعہ سی اولوب بوکرہ ارسال اولنان مسودات سالف الذکر دخی انک ذیل وتکملہ سیدر . ذات فضائل سمات سعادتلری ایسہ قرق بر تاریخنندن بدا ایله جمع وتالیف تاریخنہ مباشرت بیورمش اولدقلرندن التی سنہک مأخذ رسمی موجود دیمک اولور . شمدی یه قدر جانب سعادت جالب والالرینہ برورقہ دور ایدہمدیکم کبی زمان مأموریت عاجزانہ دائر

بعض معلومات دخی ویره مدیکمک اسباب مانع سی نزد حقایق وفد
عالیرنده معلوم اولدیفندن اعتذاره حاجت کوره مم . بوکره اختلاس اولنان
بروقت فراغ ماسره ماغ فرصته برنجی دفعه اوله رق بونقیه نك
تقدیمله اوراق مذکور نك دور وتلیمه مبادرت ایلدم . بوندن صکره
دخی سختگیری زمانه دن تخلص کریانه ظفر بولدقجه بعض مکتوبات
ایله زمان عاجزی وقوعاتنه دأثر معلومات اعطاسی مصمدر . باقی لطف
واراده اقدیمکدر فی ۱۶ رجب ۱۲۸۸

سابقا رقعہ نویس دولت

احمد جودت

سماحتلو اقدم حضرتلری

عالی پاشا منحرف المزاج اولوب کیندکجه خسته لکی کسب شدت ایتکده
اولدینی ائناده مقدما علیهمده کندونه القا اولمش اولان سوزلرک هپ
افترا اولدینی تحقیق ایلش وداثما جلیس مداهنه انیس مصاحبتی اولان
شورای دولت رئیس مصرلی کامل پاشادن مأمولک خلائی وقاعده
انسانیت و مروته منافی اوله حق مرتبه وفاسزلق ائاری کورمش اولدیفندن
بالطبع فقیره متوجه اولوب حتی علی روایة فقیری شورای دولت ریاسته
کتورمک ایتمش ایهده خسته لکی زیاده اشتداد بولمغله ارتق باب عالی یه
کله مز و ماین هایونه کیده مز اولدینی جهتله بوکا موفق اوله میوب فقط
(۸۸) سنسی جمادی الاخره نك سکرزنده عهدۀ فقیره شورای دولت
اعضائی توجیه وتنظیات دائره سی ریاسته تعین ایتدرمشیدی .

وبروجه بالا دیوان احکام عدلیه نظارتندن انفصالزده محله جمعی
دائرة شیخته نقل اوله رق درسام خواجه لرندن وصدوردن شهزاده لر

خواجہ‌سی کردن قبران عمر اقدی جمیتک ریاسته تعین و درسام
خواجہ‌لرندن دیگر بعض ذوات دخی جمیتہ الحاق اولغیشیدی . حالبوکہ
خواجہ اقدیلرک مامالات فقہیہده بضاعہ‌لری اولمدینی کبی سک و سبک
کلامہ و مامالات انامہ اصلاً آشنا اولدقلری جہتلہ مجلہ جمیتہ هیچ
مناسبتلری یوق ایدی . لکن مقام شیختہ بولنان کذب حسی اقدی
دخی بوبایدہ و قوفسز اولدینی جہتلہ خواجہ اقدیلرک بوايشه یارامہ جقلریخی
درک و تفتن ایدہ میوردی .

بناءً علیہ بوجیت جدیدہ در دست تیض بولنان بشنجی کتابی تخم
ایله طبع ایتدر دکن سکرہ التنجی کتاب اولق اوزرہ برده کتاب الودیمہ
قلہ الوب اتی دخی طبع ایتدیردی ایسده اولکی کتابلر ایله مناسب
اولیوب هر طرفدن اعتراضاتہ اوغرامش و اولکی کتابلر کبی قبول عامہ یه
مظہر اولہ میوب مجلہ ایشک اہمیتی تقدیر و مطلوبہ موافق صورتہ
اتمام اولہ یلمسی ریاست فقیرہ موقوف اولدینی تسلیم اولنش ایدی .
بوجہتلہ بروجہ بالا شورای دولتک تنظیمات دائرہ‌سی ریاستہ مأمورین
ایله برابر مجلہ جمیتک ریاستی دخی ینہ فقیرہ احالہ بیورلدی . اولوقت
کتاب الودیمہ نک نسخ مطبوعہ‌لری احما ایله التنجی کتاب اولق و مسائل
ودیمہ دخی بو کتابدن براب اولق اوزرہ کتاب الامانات یازلمشدر .

اول ائنادہ عالی پاشا وفات ایتمکله برینہ ۸۸ سنہ سی جمادی الاخرہ نک
یکرمی ایکینسده بحریہ ناظری محمود پاشا صدر اعظم اولدی و همان
مہاشاتک تنقیحاتہ قیام و کندو ریاستی تختہ برتنقیحات قومسیون
تشکیل و بعدہ بونی اصلاحات قومسیون تسیمہ ایتدی و سنہ مزبورہ
ذی الحجہ نک بشندہ فقیری دخی اعضالق ایله قومسیونہ مأمور ایلدی .

اول ائنادہ مجلہ نک التنجی کتابی کبی یدنجی کتابی دخی ختام بولمفلہ
ایکیسی بردن (۸۹) سنہ سی اوائلندہ طبع اولمشدر .

واولوقت مقام صدارتدن ویریلان امر اوزرینه دولته لزوم کوریلان
اصلاحاته دائر بر لایحه قلمه الخش اولدیفندن صورتی زیرده تحریر اولنور.

لایحه

هر برده حکومتلرک تبعیه قارشو ایکی وظیفه سی اولوب بری احقاق
حقوق عباد و دیگر ی حفظ بلاد مسئله لریدر .

برنجی وظیفه که امور عدلیه دیمکدر . بونک ایفانه محکمهلر مأمور
اولوب روزمره بو وظیفه نک ایفایله مشغول اولورلر .

ایکنجی وظیفه نک ایفاسی دخی هیئت عسکریه یه عائد اولوب
لدی الحاجه ایفای وظیفه ایدمیله جک صورتده حاضر ومهیا بولنور .

برطائفه محکمهلر ترتیب ابتدیی کی دولت هیئته کیرمش دیمک
اولوب محکمهلری نه قدر منتظم ومکمل اولورایه قوه مضویه سی اکا کوره
مستکمل اولور . انجق قوه حربیه سی نقدر مکمل ایسه داخلا وخارجا
عظمت شانی دخی اکا کوره در .

بر حکومت بویکی وظیفه یی ایفا ایدر اولیجق تبعیه سی بحق انک
اوامرینه امتثال ایله بلافتور انک تکالیفی ایفایه مجبور اولورلر .

اهالی یه اوامر حکومتی تبلیغ وتکالیف میریه یی حقانیت اوزره
تحصیل ومصارف عدلیه وعسکریه وسائر یه وفا ایدمیله جک مبالغی استیفا
ومملکتک منابع ثروتی یوقلایوب وارداتی تزئید وموجب ثروت اولان
امر تجارتی توسیع ومرا ایش ایچون اهل واربابی تهیه واعداد ایتک
ودول سائر ایله اولان روابط مناسباتی کوزتمک کی مصالح مهمه دخی
قوه اجرائیه مفوضدر وبوکا متفرع اولان ایشلر داخلیه وخارجیه
ومالیه ونافعه ومعارف عمومیه کی متنوع ویکدیگره مابین قسملره
منقسمدر که بونلره امور ملکیه وسایه وامر اداره دنیلور .

اشبو مصالح سیاسیه بر طرفدن امور عدلیه به بر طرفدن امور
عسکریه به طوقور وایکسنگ دخی دوام انتظامی اداره ملکیه به تعلق
ایدن اشبو اجراءات مهمه نك حسن جریانته توقف ایدر .

زیرا هیئت عدلیه وعسکریه نك مصارفه وفا ایدم جك مبالغتدارکی
قوة اجرائیه عائد اولان مصالح مهمه نك یولنده دورانته موقوف
اولدقن بشقه محکمہ اعلامرینک بولیلہ اجرائی وتحصیل علوم ومعارف
ایشلری سکتدن وقایه اوله رق احتیاجات زمانه کافی حاکمیتشدرلی
ونفوس دفتلری یولنده طوتیلوب وحقایت اوزره قرعه چکیلوبدم
برصورت مشروعهده مقدار کافی نفرائتک هیئت عسکریه به تسلیم ایدلسی
کبی امور عدلیه وعسکریه نك موقوف علیهی اولان مصالح مهمه هب
قوة اجرائیه عائد اولوب امور عدلیه وعسکریه نك دوام انتظامی قوه
اجرائیه نك محور لایقده دورانته متوققدر والا احتیاجات زمانه کافی
حاکم بولنه ماز وهیئت عسکریه نك حسن انتظامی محافظه اولنه مازاولور.
قالدیکه بر ساعتک چرخلری یکدیگره مربوط ومحت اوزره ایشلمسی
هر چرخک دوزکون وبربرینه اویغون اولسیله مشروط اولدینی کبی
امور دولت دخی بربرینه مربوط وانتظام اوزره جریان ایلسی هب نك
حسن انتظامده مناسب ومتناسق اولسه منوطدر .

علی الخصوص هیئت اجرائیه انتظامسز اولدینی حالده دیگر هیئتلرک
دوام انتظامی قابل اوله ماز. زیرا برهیئت غیر منتظمه برهیئت منتظمه
نه بلیه یولور ونهده حسن استعمال ایله یولور .

الحاصل بردولتک دولت منتظمه اولسی شعبات اداره سندن هر
برینک انتظامنه متوققدر. برشعبه نك انتظامسز لئی دیگر شعباتنک انتظامنه
خلل کتوردر. مثلا شعبات اداره هب انتظام اوزره جریان ایدوبدم
بالکثر نافعہ ایشلری کبرو قاله یوللر یوزیلور، کوپرلر بیقیلور، امر
اهم تجارت کبرو قالور. زراع دخی محصولاتنی صانه ماز مملکتده ثروت

آرتماز. بوندن ایسه خزینۀ دولت متضرر اولدقدن بشقه لدی الحاجه عکر سوقنده صعوبت چکیلور، مهمات نقلنده مشکلات کوریلور. مقدمات مشروحه ایله نابت اولورکه دولتک هیئت اجرائیه وعدلیه وعسکریه سی بر طرز مطرد وهب سیاق واحد اوزره منتظم اولمق لازمدر.

وتفصیلات معروضه یه کوره مأمورین دولت اوج قسمة منقسم اولورکه اجرا مأمورلری وحکام وضابطان عسکریه در. ایفای وظیفه خصوصنده حاکم امرای عسکریه بکزر. زیرا عسکرک امر و انجاردن عبارت اولمیله عسکره ویریلان امر وتعلیمات هب قطعیدر. و صنف عسکری قانونه اطاعت و آمرلری طرفندن ویریلان تعلیمات مخصوصه یه توفیق حرکت ایله ایفای وظیفه یه مأمورا ولوب اوامری شرح و تفسیر مآذون دکلردر. بناءً علیه قانون وتعلیماته موافق حرکتلرندن طولایی بر نتیجه مضره چیقه بیله مسئول اولمازلر. و قانون وتعلیماته مخالف حرکتلر ایلش اولدقلرندن طولایی مستحق اولدقلری مجازاتدن قورتلمازلر. حاکمک مرجعی اولان شرع شریف وقانون منیف دخی قطعیدر حاکمک خصوصات واقعه یی شرع وقانونه تطبیقاً کمال عدالت اوزره فصل وحسمه مأموردلر. کندی محکمه وجدانیه لرینه مراجعت ایله حکم ایده منزلر. بو جهته صورت ایفای وظیفه ده عسکره بکزدلر. و برده بوایکی صنفک دخی ایشلری متنوع اولیوب ساده و نسق واحد اوزره در. بناءً علی ذلک ایکینک دخی وظیفه لری مضبوط ومدون وکندولرینه ویریه کلان امر وتعلیمات قطعیدر.

اجرا مأمورلرینک خدمت لری ایسه اوقدر متنوع ومتشبدرکه تمامیه بر قاعده مطرده الله الله ماز. بلکه امر سیاست و اداره ندن عبارت اولدینی حقیقتیه تعریف بیله اولنه ماز.

بوجہ تہلہ بر طرفہ کوندریلان اجرا مأمورلرینہ ہر تقدیر مفصل
تعلیمات ویرلہ اکثریا نتیجہ مطلوبہ نك استحصالی انلرک درایت ورویتلرینہ
حوالہ اولنہ کلشدر .

زیرا امور سیاسیدہ حال و موقعک ایجابنہ دقت ایتمک و اہالینک
مزاجنی کوزتمک لازم کلور . و چوق دفعہ نص تعلیماتک طوغریدن
طوغری بہ اجراسی موافق مصلحت اولہ ماز . بوجہ تہلہ اجرا مأمورلری
واردقلری مملکتک توردہ سنی بیلوب و اہالینک طور و مزاجنی اوکرتوبدہ
اکا کوردہ ایفای مأمورینہ ابتدار ابدرلر . و روح مصلحتی درپیش ایدوب
اکا کوردہ یدلرندہ کی اوامر و تعلیماتی شرح و تفسیر و ایجاب حال و موقعہ
توفیق ایدرک نتیجہ مطلوبہ بہ موصل اولہ بیلہ جک یولہ کیدرلر . و ایجاب
حال و موقعی کوزتمیوبدہ ایشدہ جزئی پروز پیدا اولہ رویتسزلکلہ
مقدوح و معاتب اولورلر .

بناء علی ذلک امور سیاسیدہ ایش ادمی اولنک مکتبی بنہ ایشدر .
یعنی چوق وقت ایش ایچندہ بولتمقدیر دیرلر . بوجہ تہلہ صحیح اجرا مأموری
اولہ بیلمک ایچون مدت مدیدہ استخدام ایلہ یک چوق ممارسہ لازم کلور .
و اگرچہ مأمورینک دیکر صنفلری وبلکہ ہر صانت اصحابی دخی
عملیات و ممارسہ ایلہ کسب ملکہ بہ محتاجدرلر . نظریات انحق عملیات
ایلہ حاصل اولان ملکہ نك استکمالنہ سبب اولور . بوخہ عملیات اولدجہ
بالکز نظریات بر خصوصہ مدار عمل و حرکت اولہ ماز اما بالکز
عملیات ایلہ ناقص اولہ بیلہ بنہ ایش کوریلور . برایشی بیلمک ایلہ
یابہ بیلمک یتندہ فرق بعید وارددر . دولکر براغاجی کسر ایلہ کسرایکن
کورن ادم فصل کسدیکنی اوکرتوب بیلور اما ملکہ حاصل ایتدجہ اول
ایشی بجرہ من . کذلک بالکز علم فقہی بللہ مک و دستوری ازبرلہ مک
ایلہ بر ادم حاکم اولہ ماز . محکمہ لردہ بر مدت استخدام ایلہ کسب ملکہ بہ
محتاج اولور . مأمورینک دیکر صنفلری دخی استخدام اولہ جقلری

ایشلرده کذلک عملیات ایله کسب ملکه ایتیش اولملری لازم کلور. شوقدو وارکه حکام وضابطان عسکریه نك بروجه بالا وظیفه لری ساده ومضبوط اولغله نظریات لازمه بی ا کمال ایتدکدن صکره از وقت ظرفنده عملیات کورمکه کسب ملکه ایدمه یلورلر .

اجرا مأمورلری ایله خدمت لرینک متنوع ومتشقت اولسندن ناشی ده ا زیاده تجاریب وعملیات ایله کسب ملکه بی محتاج اولورلر. اجرا ایلی صرف تجربه بی مستدکی برکیتدر. واکرچه معاملات عصره کوره اجرا مأمورلری دخی امور ملکیه جه لازم کلان معلوماتی استحضار ایتیش اولملری لازمه حالنددر. انجیق انلره تکرر عملیات وتجاریب ایله ایله کثرت ممارسه الزمدر .

الحاصل مصالح دولتك هر شعبه سی یکدیگره متناسب ومناسق اوله رق منظم اولدقجه دولتجه تمامی انتظام حاصل اولماز .

عسکری صنقی مطلوب اولان درجه انتظامی بولمش ودیگر صنفلر اکانسته کیرو قالش اولدیفندن عسکردن بجه حاجت اولیوب انجیق دیگر صنفلرک اصلاحات لازمه سی حقنده بروجه اتی بعض مطالعات قاصره نك عرض وافاده نه ابتدار اولتور .

حکامک فقیه وقوانین دولته آشنا اولملری برنجی شرطدر . بر مهندسک طبابتده وبرطیبیک مهندسکده استخدامی قابل اولدینی کی فقه وقانون بیلیمیان کمنه نك دخی علوم سائرده مهارتی اولسه بیله حاکمکده استخدامی جائز اوله میه جنی اثباته محتاج دکدر . بوندن بشقه مکتب طیه ده یالکز نظریات کورمش اولان برشا کرد عملیات کورمکجه اجرای طبابت ایدمه جکی کی حکامک دخی علم فقه وقانون اوکرنکدن صکره محاکمته استخدام ایله کسب ملکه ایتیش اولملری لازم کله جکی بالاده بسط وتمهید اولنان مقدمات ایله مثبتدر .

حاکمکله لازم اولان نظریاتک صورت مطلوبده تحصیل ایله

احتیاجات عصره کافی حاکم یئتشدرمک ایچون شمدیدن تدابیر لازمه اتخاذهی الزمدر .

وشمدی طریق علمیهده کرمک محاکم شرعیهده وکرمک محاکم نظامیهده استخدامیه الویرشلی ذاتلر بولنه بیله جککندن وبونلرک ایچندن کزیده لری الهرق قانون آشنا ذاتلر ایله برلشدیرلدهده احتیاجات عصره کفایت ایدم بیله جک محکمهلر تشکیل اولنه بیله جککندن بونلرک حسن انتخابه فوق العاده دقت واعنا اولنق لازم کلور وجنایت مجلسلری ایچون طریق قلمیهده دخی ایجه ادملر یتمش اولدیفندن جنایت مجلسلری ایچون لازم کلان مأمورین قانونیهک بونلردن اتخابی موافق مصلحت اولور .

انجق کرمک محاکم شرعیهده وکرمک محاکم نظامیهده اصل لازم اولان محکمهلر حقنده عامهک امنیتی اولوب بودخی حکامک کندی حاللرندن امین اولمیرینه توقف ایدر . بناءً علی ذلک حاکم وجه مشروح اوزره برقاعده صحیحه اوزره انتخاب اولدقدن صکره لاینزل اولملری واجبات اموردندر . بالجه دول متظمهده بوقاعده مسلمه مرعی الاجرا اولدیفنی کبی دولتعلیهده دخی مقدا حقلی حقیر شونک بونک باشی کیلورکن حاکم بوندن مستتا وهردرلو مکارهدهن مصون ومحرّم ایدیلر . شمدی دخی حاکمک برکونه تهملری اولدجه عزل اولنیه جقلرینه ومحکمهلر سربست اولوب ایشلرینه برطرفدن مداخله ایدلیه جککند داخلاً وخارجاً افکار عامه بی قاندره جق تدبیر نه ایسه انک اتخاذهی الزمدر .

محاکمک درجه درجه ترتینه کلنجه بیاندن مستغنی اولدیفنی اوزره اصل محاکمه ایکی درجه درکه یدایه واستینافاً رؤیت دعوی اولنور واندن صکره محاکمه یه محل اولیوب فقط حکم اعلاملری محکمه تمیزده تدقیق اولنور .

وبدایه محاکمکدن مقدم برده صلح ایله تسویه مصلحت صورتی

اولغله بوکوره درسعادته بر جمعیت صلحیه تشکیل بیورلادی و محسنانی کورلادی . بناءً علیه کرک درسعادته و کرک طشره لرده موقع بموقع صلح مجلسلری یا بللی و صلح ایله تسویه مصلحت قابل اولماز ایسه اولوقت محاکمه حواله اولنمیدر .

محاکم ترتیب درجانی ملکیه مأمورلرینک ترتینه تابع اولدیغندن ملکیه صنفک درجانی نصل ترتیب اولنور ایسه عدلیه ایشلرینک دخی اکاکوره تقسیم و ترتیبی مناسب اولور . کله لم مصالح ملکیه و تواضیه .
 قوه اجرانییه عائد اولان ایشلر بوجه بالا متنوع و بک نازک جهتلری حاوی اولغله دولت بوایشلری کوردردمک ایچون متنوع لیاقدیه و متفاوت کفایتده بک چوق کار گذار و مجرب الاطوار مأمورلره محتاجدر .
 اگرچه مأمورین عدلیه جه دخی نقصانمز وار ایسه ده اجرا مأمورلرنجه نقصانمز ده زیاده در و کوندن کونه تناقص ایتمکده در .
 ملکیه مکتبی ایجاب وقت و حاله کوره توسیع و درس جدوللرینی اکاکوره ترتیب ایله بورادن چیقاریله حق ذواتی درجه درجه خدمات مههمه استخدام ایله حسن اداره یه مقتدر بندگان یتشدرمک ضروریات عصر دندر و شمیدیکی حالده اولدجه مجرب اولنلری حسن انتخاب و استخدام ایله اجراءات دولتی یولنه قویمق فرائض حالیه دندر .

وادمه ایش ارامقدن و از کچوبده ایشه ادم ارامق قاعده سی ملوک قدم اعتبار اولورسه از وقت ظرفنده اداره مملکته مقتدر بندگان یتشه چکی ملماتنددر .

و بوقاعده نک اجرایی (اناء یا امر کم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) آیت کریمه نه حقیله امتالدن کنایت و امر اداره و سیاستک روحی بوآیت کریمه یه توفیق حرکتدن عبارتندر .

بونک معنای هر ایشی اهلنه تفویض دیمک اولوب بونک صورت اجرایی دخی هرادی اهلی اولدینی ایشده قوللانغله اولور یوقسه

برخصوصہ اہل اولان برکیہ اولدینی دیگر برخصوصہ قوللانیلور ایسہ اہلنہ تفویض امور ایدلش اولماز حکیمی حاکمکدہ و حاکمی حکیمکدہ قوللانق نا اہلنہ تفویض امور ایلکدر . الحاصل ہرکی اہلی اولدینی ایشدہ قوللانق لازم کلور .

بونکہ برابر مکافات و مجازات اصولہ تمامیلہ اعتنا ہر حالہ اہم والزمدر . بویکیسی شہاز دولتک ایکی قنادی حکمندہ اولوب بونلرک برندہ جزئی ضنف اولسہ اوج اعلای اقبال واجلالدہ اوجہ ماز .
مأمورین دولت اہالینک برکزیدہ صنفی اولہرق لیاقت و کفایتجہ افراد ناسہ فائق اولق لازمدر حالبوکہ مکافات اولماز ایسہ اہالی ایچندہ ممتاز اولہجق آدملر دولت مأموریتلر ہوس ایتیموب بشقہ ایشلرہ سلوک ایدرلر دولت امورندہ قوللانیلہجق بیاغی آدملر قالور آنلر ایسہ انظار عامہدہ حیثیتلر برصنف اولہرق کندولرینہ فائق اولان ناسی ادارہدن عاجز اولورلر و ہر صنفک ایچندہ اغراض شخصیتہ تبعیت ایدن آدملر اولماق امر محال اولدیغندن بویلہلری مجازات کورمز ایسہ سائرہ سرایت ایدرک ہیئت مأمورین ایچندہ قتالر جوغالور و امور دولت دوچار اغتشاش اولور .

ہرآن ودقیقہ احقاق حقوق ایلہ اجرای عدالت لازم کلدیکی کبی حسن ادارہ مملکتہ دخی بلا امہال اقدام اولنق واجبات اموردن اولدیغنہ مبنی محاکمک صورت مطلوبہدہ تنظیمیلہ برابر امور ملکیتی برحسن حالہ قویق واجبات اموردندر فقط بوبابدہ ابتدا بر مسئلہیہ قرار ویریلوب آندہ ثبات اولنق لازمدر .

شویلہ کہ ادارہ امور ملکیدہ ایکی اصول اولوب بری ادارہ مرکزیه و دیگرى ادارہ غیر مرکزیه در دول اوروپانک بعضیلرندہ ازجملہ فرانسدہ ادارہ مرکزیه اصولی و بعضیلرندہ ازجملہ انگلترہ و روسیہدہ ادارہ غیر مرکزیه اصولی مرعی الاجرادر .

دولت علیه ده از قدیم اداره غیر مرکزیه اصولی جاری اولدینی حالده تنظیمات خیریه نك اجرا سنده بعض مرتبه اداره مرکزیه اصوله میل اولنوب کیدرک بواسول بیاغی غلبه ایدر کی اولدیسه ده بونك طشر لرجه عظیم محاذیری کورلکله مؤخرآ اداره غیر مرکزیه اصوله عودت اولمش وبونك انضاط و اداره جه محنتی کورلش ایسه ده صوکره دن ینه اداره مرکزیه اصوله میل اولنوب شمدی بر قاریشیق حالده کیدیلور حالبوکه بواساس قرارلشمده جه اداره جه بر سالم یوله کیدله مز .

ایشته اول باول بومشوش حالدن چیقیلوبده اتخاذا اولنه حق اصول اساسیه قرارلشدیرلقدن صوکره مأمورینك درجه درجه وظائف ودرجه مؤلیتری تعیین اولمش لازم کلور و بوده باشلو برایشدر . زیرا دکل طشره لرده حالا باب عالیده وسائر دوائر اداره ده مأمورینك درجه درجه وظیفه لری معین اولمديغندن مصالح مهمه دولت اقسام وانواعی ندر وهر نوعنك اجرایی کیمله عائددر وهر مأمورك درجه مسئولیتی ندر کرکی کی معلوم اولمديغندن اکثر مصالح حواله دن حواله یه دوشه رک سورنجه ده قالیور .

بالاده عرض اولنان تفصیلاتدن خلاصه اوله ییلورکه دولتک امور ملکیه سی واکا تابع اولان امور مالیه سی محور لایقنده جریان ایتمکله برابر امور عدلیه سی دخی یولنده جاری اولمق امور مفروضه دندر ایشته آندن صوکره امور ملکیه نك دیگر شعباتجه دخی ترقیات لازمه اسبابخی تحری ایتملیدر شویله که بوسنه دولتک امور مالیه سی یولنده اوله بیله کله جک سهر ایچون شمیدن امور نافعیه سی ایدوبده منابع وارداتی آجق و ثروت مملکتی آرترمق لازم کلور والا برایکی نه صوکره صیغدی چکیلور حالبوکه امور نافعیه نك صورت مطلوبه ده ترقیسی علوم و معارفک ترقیسه منوطدر . بوجهتله معارف عمومیه امر اهمه هر حالده اعتنا لوازم امور دندر . (انتهی) (مابعدی وار)